

اشاره: زمانی که در ۵ اسفند ۱۴۰۰ (۲۴ فوریه ۲۰۲۲) روسیه حمله خود به اوکراین را آغاز کرد شاید بسیاری نمی‌توانستند پیش‌بینی کنند که این جنگ چند طول خواهد کشید. اما آنان که می‌توانستند چیزی بیش‌تر از پیش پای خود را ببینند، می‌دانستند که با هر چه طولانی‌تر شدن این جنگ، این جنگ همچون بلاقی خواهد شد که نه تنها طرفین جنگ که کل اروپا و حتی برخی از دیگر نقاط جهان را می‌بلعد. در سال گذشته میلادی که چند روز پیش پایان یافت، به‌رغم ارسال مکرر تسلیحات متعارف و نامتعارف غربی به اوکراین از مهمات خوشه‌ای و حایو اورانیوم ضعیف گرفته تا تلاش برای ارسال سلسامانه موشکی دوربرد «اتکمز» و جنگنده «اف-۱۶»، معادلات و شرایط جنگ باز هم تغییر نکرد و هم‌زمان با شکست غرب در این جبهه، با آغاز و ادامه نجاوارت رژیم آپارتاید اسرائیل به غزه نیز بر سردرگمی غرب افزوده شده است.

سرویس خارجی -

***

از حمله روسیه به اوکراین که در ۲۴ فوریه ۲۰۲۲ (پنجم اسفند ۱۴۰۰) کلید خورد نزدیک به ۲ سال می‌گذرد و در این مدت، همواره کفه ترازو به نفع کرملین سنگینی کرده است. در سال آغاز جنگ، افزون بر پیشروی نیروهای روسی، همه پرسی و روند الحاق چهار استان دونتسک، لووانسک، خرسون و زاپوریژیا به روسیه را شاهد بودیم که مهم‌ترین تحول سیاسی و میدانی سال ۲۰۲۲ به شمار می‌رفت؛ رخدادی که بسترساز انضمام حدود ۱۵ درصد از قلمرو اوکراین به روسیه شد.

اینگ در آستانه پایان‌یابی سال ۲۰۲۳ نگاهی به مهم‌ترین تحولات بحران اوکراین به عنوان بزرگ‌ترین بحران جهان در این سال خواهیم داشت.

تسلیمات فراوان متعارف و نامتعارف و احتمال جنگ هسته‌ای

در سال گذشته میلادی همواره این پرسش در محافل آکادمیک و رسانه‌ای تکرار می‌شد که «یا جنگ جهانی سوم آغاز می‌شود؟» البته

بررسی تحولات جنگ اوکراین سال ۲۰۲۳

غرب چگونه در اوکراین شکست خورد

بنابراین باوجود نزدیک شدن جنگ اوکراین به مرز دو سالگی که هنوز کورسوی امید برای برون رفت از آن به چشم نمی‌خورد، جنگ دیگری در غزه با چراغ سبز آمریکا به راه افتاده و باعث سردرگمی مقامات کاخ سفید و کاهش حمایت‌های مالی - تسلیحاتی آنها از کی‌یف شده است. برخی اخبار و گزارش‌ها حاکی از افزایش اختلاف نظر در وزارت خارجه آمریکا بر سر حمایت از رژیم صهیونیستی است. اختلاف‌ها به ازانس‌های دولت فدرال نیز گسترش پیدا کرد و به‌نگره آمریکا نیز رسیده است.

دشواری نبود اوکراین برای جبهه غرب را می‌توان آشکارا در اظهارات مقامات آنها دید و اعتراف «والری زالوژنی» فرمانده کل ارتش اوکراین در این زمینه قابل ارزیابی است. وی چند هفته پیش با بیان اینکه نیروهای مسلح این کشور بدون «جهش فناوری در مقیاس بزرگ» قادر به تغییر وضعیت در میدان نبرد نیستند و درگیری به بن‌بست رسیده است، اظهار کرد که واحدهای نیروهای مسلح اوکراین در میدانی مین‌گذاری شده گیر کردند و تجهیزات غربی توسط توپخانه روسیه منهدم شد.

امین‌الاسلام تهرانی

البته این سناریو نیز محتمل به نظر می‌رسد که کاخ سفید با ارسال این‌گونه تسلیحات نامتعارف از بمب خوشه‌ای گرفته تا مهمات با غنای کم در صدد تحریک سرنان کرملین با هدف اقدام متقابل آنها برآمده باشد؛ سیاستی که از نگاه کاخ سفیدنشینان، جنگ را وارد مرحله جدی‌تر و روند اجماع‌سازی علیه مسکو را در جهان تسریع می‌کند.

شکست غرب در جریان بحران اوکراین

حمایت‌های سیاسی و کمک‌های مالی - تسلیحاتی آمریکا از اوکراین در این مدت بر کسی پوشیده نیست. رسانه‌های آمریکایی در ماه سپتامبر امسال یک نسخه از پاسخ «شالاندا یانگ» رئیس اداره بودجه کاخ سفید به مجموعه‌ای از اعضای مجلس سنای آمریکا را منتشر کردند که طی آن از یانگ خواسته شده بود مجموع هزینه‌هایی که واشنگتن تاکنون در اوکراین انجام داده، مشخص شود. در جدول ارسال شده برای سناتورها که شبکه «فاکس نیوز» نیز آن را منتشر کرد، آمریکا ۱۱۰.۹۷ میلیارد دلار کمک‌های نظامی، اقتصادی و بشردوستانه برای اوکراین در نظر گرفته که تاکنون ۱۰.۱۲ میلیارد دلار آن هزینه شده است.

حال این پرسش مطرح می‌شود که برایندهای کمک‌های هنگفت مالی غربی به کی‌یف، سیل تسلیحات متعارف و نامتعارف آنها به اوکراین و نیز سیاست تحریم و انزوای کرملین چه نتایجی در برداشت؟ با آغاز جنگ اوکراین، روسیه با طیف گسترده‌ای از تحریم‌ها و تنگناهای اقتصادی مواجه شد. همسنگی ۲ هزار و ۵۰۰ تحریم علیه مسکو

جنگنده اف-۱۶ به اوکراین تنها در مواضع اعلامی قرار می‌گیرد. البته در سال ۲۰۲۳ دیگر خبری از ارسال و کاربرد این نوع جنگ‌افزارها رسانه‌ای نشد. لازم به ذکر است که اورانیوم ضعیف شده، محصول جانبی غنی‌سازی اورانیوم، برای مهمات استفاده می‌شود زیرا چگالی بسیار زیاد آن به گلوله‌ها این توانایی را می‌دهد تا به راحتی در پوشش زرهی نفوذ کنند و آن را در ابری از گرد و غبار و فلز بسوزاند.

این پرسش هولناک، ارتباط تنگاتنگی به سیل سلاح‌هایی داشت که از سوی غرب با محوریت آمریکا روانه اوکراین می‌شد.

مهمات خوشه‌ای

مهمات خوشه‌ای از جمله این تسلیحات کشنده و کشتار جمعی بود. پس از آنکه «جو بایدن» رئیس‌جمهوری آمریکا هفتم ژوئیه از آمادگی کشورش برای ارسال مهمات خوشه‌ای به اوکراین خبر داد، این موضوع بحث برانگیز بر سر

همچنین اظهارات اخیر «جیک سالویان» مشاور امنیت ملی کاخ سفید نشان داد که پنجره حمایت آمریکا از اوکراین در حال بسته شدن است. وی در این زمینه گفته بود: هر هفته که می‌گذرد، توانایی ما برای حمایت کامل از آنچه احساس می‌کنیم برای دادن به اوکراین به منظور دفاع از سرزمین و ادامه پیشرفت‌هایش نیاز است، سخت‌تر و سخت‌تر می‌شود.

در مجموع کلاف درهم تنیده بحران اوکراین که طی دو سال اخیر به دلایلی چون تداوم تحریمات و کمک‌های مالی - نظامی آمریکا با هدف توازن بخشی به جبهه‌ها، نبود میانی بیطرف و مؤثر و نیز بسته ماندن درهای دیپلماتی تاکنون باز نشده، با جنگ غزه پیچیده‌تر شده و سران بروکسل و واشنگتن را بیش از پیش سردرگم ساخته است. منبع: ایرنا

قبل از بحران اوکراین با ۱۱ هزار مورد تحریم تنها در یکسالگی جنگ از عمق این تنگناها پرده برمی‌دارد؛ تحریم‌هایی که بخشی از آن عبارت‌اند از: ممنوعیت سوئیفت برای چندین بانک روسی، مسدودسازی دارایی‌های بانک مرکزی روسیه، بستن حریم هوایی روی هواپیماهای روسی، ممنوعیت صادرات فناوری، واردات آهن و فولاد، صادرات کالاهای لوکس، واردات انرژی، تحریم‌های

در چنین شرایطی تعمیق شاهد شکاف در دو سوی آتلانتیک از یک سو و درون اتحادیه اروپا از سوی دیگر هستیم. سد جدی مجارستان طی روزهای اخیر در برابر عضویت اوکراین در اتحادیه تنها نمونه‌ای از این اختلاف‌ها است. نخست‌وزیر مجارستان به این دلیل که پیوستن اوکراین به اتحادیه اروپا ۱۶۴ تا ۲۰۸ میلیارد دلار هزینه خواهد داشت و باعث می‌شود که همه حمایت‌ها به این کشور سرازیر شود، مانع این عضویت شده است.

در دو جبهه هم‌زمان غزه و اوکراین

در ماه‌های پایانی سال ۲۰۲۳، آمریکا و متحدان اروپایی هم‌زمان با دو بحران بزرگ یکی در شرق اروپا و دیگری در غرب آسیا دست و پنجه نرم می‌کنند و این رخدادهای بزرگ و هم‌زمان، معادلات را مناطق مورد مناقشه دگرگون کرده است.

جلوگیری از تکرار فاجعه حمله اتمی که در دو شهر ژاپن با بیش از ۳۰۰ هزار قربانی رخ داد، اینک در کنار تسلیحات متعارف، جنگ‌افزار نامتعارف اما با تخریب کمتر را روانه اوکراین می‌کند؛ سیاستی که با هدف توازن‌بخشی به جبهه‌ها اتخاذ شده اما بر ایند آن، ویرانی افزون‌تر اوکراین و نیز کشتار مردم بیگناهی است که بیش از نظامیان قربانی جنگ می‌شوند.

با این حال این مهمات منتقدان زیادی دارد چرا که نتایج آن به خصوص در عراق نشان داد که این مهمات می‌تواند به بروز سرطان و نقص‌های مادرزادی منجر شوند. تجارب جنگی نشان داده است که همانند بمب‌های خوشه‌ای، مهمات حایو اورانیوم با غنای کم نیز بیش از نظامیان از بین مردم عادی قربانی می‌گیرد.

